

Sygn. VPa 81/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim,

Wydział V w składzie:

Przewodniczący: SSO Beata Łapińska (spr.)

Sędziowie: SSO Mariola Mastalerz, SSR del. Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant: st.sekr.sądowy Marcelina Machera

po rozpoznaniu w dniu 8 listopada 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) w R.

przeciwko J. W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda (...) w R.

od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie IV Wydziału Pracy

z dnia 4 lutego 2013r.

sygn. IV Pm 146/12

1. zmienia zaskarżony wyrok w punktach:

- 2 (drugim) w ten sposób, że zasądza od pozwanego J. W. na rzecz powoda (...) w R. kwotę 2.286,00 (dwa tysiące dwieście osiemdziesiąt sześć) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 3 lutego 2012r. do dnia zapłaty,

- 3 (trzecim) podwyższając zasądzoną kwotę 2.830,10 zł do kwoty 3.110,00 (trzy tysiące sto dziesięć) złotych w tym 1.800,00 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

2. nie obciąża pozwanego kosztami zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą.

Sygn. akt V Pa 81/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 18 maja 2012 roku skierowanym przeciwko J. W. powód – (...) S.A.(...) Kopalnia (...) w R. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kwoty 26.296 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 3 lutego 2012 roku oraz o zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu powód podał, iż pozwany wzbogacił się kosztem powoda, a wzbogacenie to nastąpiło bez podstawy prawnej, gdyż wyrok Sądu Rejonowego w Bełchatowie zasądzający na rzecz

pozwanego odszkodowanie został zmieniony w ten sposób, że obniżono kwotę odszkodowania i różnicę tę pozwany winien zwrócić powodowi.

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 4 lutego 2013 roku, wydanym w sprawie IV Pm 146/12, Sąd Rejonowy – Sąd Pracy w Bełchatowie uwzględnił w części powództwo i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 23.909,72 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 3 lutego 2012 roku do dnia zapłaty. Ponadto zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.830,10 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Rejonowego:

J. W. był pracownikiem Kopalni (...) Spółki Akcyjnej w R. w okresie od 3 czerwca 1983 roku do 31 grudnia 2001 roku. W trakcie zatrudnienia pracował na stanowisku ślusarza. Pracodawca nie kwalifikował pracy wykonywanej przez niego, jako pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym. Początkowo J. W. pobierał emeryturę przyznaną na zasadach ogólnych. Po weryfikacji stanowiska pracy przez Komisję Weryfikacyjną pozwany uzyskał prawo do emerytury górniczej i z przelicznikiem 1,8.

W dniu 18 lutego 2009 roku J. W. wystąpił przeciwko byłemu pracodawcy z pozwem o odszkodowanie w kwocie 43.700 złotych z tytułu pobierania zaniżonej emerytury w związku z nieprawidłową kwalifikacją wykonywanej pracy. Wyrokiem z dnia 28 października 2009 roku, wydanym w sprawie IV P 60/09 Sąd Rejonowy w Bełchatowie zasądził na rzecz J. W. od byłego pracodawcy odszkodowanie w kwocie 23.407,82 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 23 lutego 2009 roku do dnia zapłaty. Następnie wyrokiem z dnia 23 lutego 2010 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. oddalił apelację (...) S.A.(...) Kopalnia (...) w R. wniesioną od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie.

W dniu 19 marca 2010 roku były pracodawca pozwanego dokonał na rzecz J. W. zapłaty kwoty 40.334,30 złotych, obejmującej odszkodowanie za zaniżoną emeryturę w kwocie 33.407,82 złotych, odsetki w kwocie 4.640,48 złotych oraz koszty sądowe w kwocie 2.286,00 złotych.

Następnie w dniu 24 maja 2010 roku (...) S.A. (...) Kopalnia (...) w R. wniosła do Sądu Najwyższego kasację od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 23 lutego 2010 roku. Odpis kasacji został doręczony pełnomocnikowi J. W. w dniu 26 maja 2010 roku.

Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 4 maja 2011 roku w sprawie I PK 134/10 uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Tryb. Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. wyrokiem z dnia 30 listopada 2011 roku zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 28 października 2009 roku w ten sposób, że zasądzoną na rzecz J. W. kwotę obniżył do kwoty 12.414,20 złotych, oddalił powództwo w pozostałej części i nie obciążył J. W. kosztami zastępstwa procesowego oraz nieuiszczonymi kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa za I instancję, a także kosztami procesu za postępowanie apelacyjne i kasacyjne. Równocześnie obniżył kwotę nieuiszczonych kosztów sądowych 7.087,65 złotych, obciążających (...) S.A. (...) Kopalnia (...) w R. do kwoty 1.903,48 złotych. Uwzględniając wniosek (...) zarządzeniem z dnia 5 kwietnia 2012 roku Sąd Rejonowy w Bełchatowie zwrócił mu kwotę 5.184,17 złotych tytułem nadpłaconych kosztów sądowych.

Pozwany otrzymał kwotę odszkodowania zasądzoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Bełchatowie w dniu 20 marca 2010 roku. Nie spieszył się z wydawaniem pieniędzy. W okresie od otrzymania odszkodowania do dnia doręczenia odpisu kasacji pełnomocnikowi J. W. pozwany nie wydatkował środków z odszkodowania. Dopiero w późniejszym okresie przeznaczył pieniądze z odszkodowania na remont kuchni i malowanie mieszkania. We wrześniu 2010 roku na meble kuchenne wydał 6.229 złotych, malowanie mieszkania kosztowało 2.000 złotych. Następnie pozwany dokonał zakupu laptopa wraz z oprzyrządowaniem za kwotę 2.773 złotych. W lipcu 2010 roku pozwany kupił telewizor za kwotę 4.330 złotych, a w październiku dokonał zakupu telewizora dla syna za kwotę 1420 złotych. Kwotę około 10.000

złoty pozwany przeznaczył na remont mieszkania syna, który jest osobą bezrobotną. Pieniądze z odszkodowania J. W. przeznaczył także na prywatne leczenie sanatoryjne dla siebie i żony w B., z którego skorzystali w 2010 i 2011 roku. Koszt dwutygodniowego pobytu wyniósł około 2.500-3.000 złotych na osobę. W 2010 roku pozwany w celach rehabilitacyjnych wraz z żoną przebywał na 5-tygodniowych wczasach nad morzem.

J. W. ma 73 lata. Leczy się na nadciśnienie tętnicze, jaskrę, chorobę wieńcową. Posiada orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności. Żona pozwanego leczy się na serce, zaćmę, osteoporozę i żylaki. Każde z nich na leki wydaje około 250-300 złotych miesięcznie. Po otrzymaniu odszkodowania pozwany i jego żona poddali się odpłatnym badaniom kardiologicznym o wartości 1.100 złotych.

W dniach 17 stycznia 2012 roku i 8 marca 2012 roku powód wezwał pozwanego do zapłaty w terminie 14 dni kwoty 26.195,72 złotych tytułem zwrotu różnicy pomiędzy kwotą otrzymaną na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 28 października 2009 roku, a kwotą wskazaną w wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. W wezwaniach wskazano, że zwrotowi podlega kwota należności głównej (20.993,62 złotych), odsetek (2.916,10 złotych) i kosztów sądowych (2.286,00 złotych). Pozwany nie dokonał zwrotu żądanej kwoty.

Sąd Rejonowy ustalił stan faktyczny na podstawie dowodów zgromadzonych w sprawie, w tym w oparciu o dowody z dokumentów, a także na podstawie zeznań pozwanego J. W. i świadków B. W. i M. W..

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Motywuując powyższe wskazał, że w przedmiotowej sprawie powód dochodził od pozwanego zapłaty kwoty 26.195,72 złotych tytułem zwrotu różnicy pomiędzy kwotą otrzymaną na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 28 października 2009 roku, a kwotą wskazaną w wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 30 listopada 2011 roku.

Zgodnie z treścią art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Uzyskanie korzyści majątkowej kosztem innej osoby bez podstawy prawnej jest samoistnym źródłem zobowiązania określanego jako zobowiązanie z bezpodstawnego wzbogacenia. Stronami takiego zobowiązania są: wzbogacony, tj. osoba, która bezpodstawnie wzbogaciła się, oraz zubożony, tj. osoba, której kosztem takie wzbogacenie się nastąpiło. Wzbogacony jest obowiązany do zwrotu korzyści w naturze lub jej wartości, a zubożonemu przysługuje roszczenie o wydanie korzyści (jej wartości). Przesłanki powstania zobowiązania z bezpodstawnego wzbogacenia są następujące:

- 1) uzyskanie korzyści majątkowej (wzbogacenie),
- 2) osiągnięcie korzyści z majątku innej osoby (zubożenie),
- 3) związek między wzbogaceniem a zubożeniem,
- 4) uzyskanie korzyści bez podstawy prawnej.

Brak podstawy prawnej oznacza taką sytuację, w której uzyskanie korzyści majątkowej nie znajduje usprawiedliwienia w przepisie ustawy, ważnej czynności prawnej, prawomocnym orzeczeniu sądowym albo akcie administracyjnym. Szczególnym, choć w praktyce najczęściej występującym przypadkiem powstania zobowiązania z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, jest spełnienie świadczenia nienależnego. Na gruncie instytucji bezpodstawnego wzbogacenia ustawodawca w trzech przepisach, a mianowicie w art. 405, 407 i art. 410 § 2 k.c., wspomina o braku podstawy prawnej – w pierwszych dwóch w odniesieniu do uzyskania korzyści, w trzecim zaś co do odpadnięcia podstawy prawnej świadczenia. Nie da się jednakowo oceniać podstawy prawnej uzyskania korzyści i podstawy prawnej świadczenia. W odniesieniu do pierwszego z tych pojęć poszukujemy usprawiedliwienia, uzasadnienia uzyskania określonej korzyści majątkowej i możliwości jej zatrzymania przez wzbogaconego, natomiast drugie pojęcie

odwołuje się do przesłanek przyjęcia, że mamy do czynienia ze świadczeniem nienależnym ze względu na upadek podstawy do jego spełnienia.

Dalej Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 410 § 2 k.c. świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Powód po oddaleniu apelacji przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. od wyroku Sądu Rejonowego w Belchatowie z dnia 28 października 2009 roku spełnił na rzecz J. W. świadczenie pieniężne orzeczone w tym wyroku.

W następstwie rozpoznania kasacji wniesionej przez (...) S.A. (...) Kopalnia (...) w R. od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 23 lutego 2010 roku Sąd Najwyższy uchylił przedmiotowy wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Tryb. Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd ten zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Belchatowie z dnia 28 października 2009 roku w ten sposób, że zasadzoną na rzecz J. W. kwotę obniżył do kwoty 12.414,20 złotych, oddalił powództwo w pozostałej części oraz nie obciążył J. W. kosztami zastępstwa procesowego oraz nieuiszczonymi kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa za I instancję, a także kosztami procesu za postępowanie apelacyjne i kasacyjne. Zmiana treści wyroku Sądu Rejonowego w Belchatowie spowodowała, iż odpadła pierwotna podstawa prawna świadczenia powoda (codictio causa finita) na rzecz pozwanego.

Zdaniem Sądu Rejonowego oznacza to, że świadczenie powoda na rzecz pozwanego ponad kwotę 12.414,20 złotych przybrało charakter świadczenia nienależnego w myśl art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p., które pozwany obowiązany był zwrócić pracodawcy stosownie do treści art. 410 § 1 k.c. w związku z art. 405 k.c. w związku z art. 300 k.p. Takie stanowisko znajduje potwierdzenie w orzecznictwie. Pobranie świadczenia pieniężnego w wykonaniu wyroku sądu następnie wyeliminowanego z obrotu wskutek środka zaskarżenia oznacza, że doszło do spełnienia świadczenia nienależnego w rozumieniu art. 410 § 2 k.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2009 roku, II PK 77/09, Legalis, z dnia 22 czerwca 2011 roku, II PK 4/11, OSNAPiUS 2012/15-16/192 oraz z dnia 13 kwietnia 2011 roku, V CSK 332/10, Legalis, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 14 września 2011 roku, I ACa 442/11, Legalis).

W ocenie Sądu Rejonowego w przedmiotowej sprawie nie zachodzą okoliczności wyłączające żądanie zwrotu świadczenia, wymienione w art. 411 k.c.

Pozwany podnosił, że spełnione przez powoda na jego rzecz świadczenie czyni zadość zasadom współżycia społecznego (art. 411 pkt 2 k.c.).

Odnosząc się do argumentacji pozwanego Sąd I instancji podniósł, że wskazany przepis ma zastosowanie w sytuacji, gdy ten, kto spełnił świadczenie, nie był prawnie zobowiązany, lecz można mu przypisać moralny obowiązek wobec przyjmującego świadczenie. W takiej sytuacji spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współżycia społecznego. W sprawach ze stosunku pracy Sąd Najwyższy przyjmował za czyniące zadość zasadom współżycia społecznego spełnienie świadczenia nienależnego w okolicznościach takich, jak wypłacanie bez podstawy prawnej podwyższonego wynagrodzenia (por. wyrok z dnia 26 września 2000 roku, I PKN 42/00, OSNAPiUS 2002/8/188), lub udzielenie pomocy pracownikowi, który znalazł się w szczególnej sytuacji losowej (por. wyrok z dnia 18 marca 1981 roku, IV PR 59/81, OSNCP 1981/9/179).

Tymczasem świadczenie wypłacone pozwanemu nie było wynagrodzeniem, a odszkodowaniem nie pozostającym w jakimkolwiek związku z wynagrodzeniem za pracę. Okoliczność, że powód wypłacał swoim byłym pracownikom odszkodowania obliczone z zastosowaniem 10-letniego okresu przedawnienia nie była wynikiem jego dobrowolnego działania, a jedynie skutkiem stosowania się do zapadłych prawomocnych wyroków orzekających obowiązek zapłaty odszkodowania w czasie, kiedy w orzecznictwie stosowany był 10-letni okres przedawnienia tego typu roszczeń, co

miało miejsce przed podjęciem uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2011 roku, określającej zastosowanie 3-letniego okresu przedawnienia.

W ocenie Sądu Rejonowego z tych samych względów nie znajdował także zastosowania w sprawie przepis art. 411 pkt 3 k.c., bowiem nie doszło do dobrowolnego spełnienia przez powoda przedawnionego świadczenia. Powód konsekwentnie w sprawie o odszkodowanie podnosił zarzut przedawnienia roszczenia.

Jak wynika z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie pozwany bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem powoda i zobowiązany jest do zwrotu jej wartości. Obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu (art. 409 k.c.).

Powinność liczenia się z obowiązkiem zwrotu wzbogacenia istnieje we wszystkich tych przypadkach, kiedy korzyść uzyskana została na podstawie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, nieprawomocnego orzeczenia sądu (w tym też i sądu polubownego) zaopatrzonego w rygor natychmiastowej wykonalności, w tym wyroku zaocznego, czy nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksla, warrantu, rewersu lub czeku, jeśli następnie w wyniku wniesienia środków zaskarżenia orzeczenie to zostało zmienione lub uchylone. Podobnie przedstawia się sytuacja w odniesieniu do wyroku sądu drugiej instancji, w stosunku do którego może być wywiedziona skarga kasacyjna, a także gdy korzyść uzyskana została na podstawie orzeczenia uchylonego lub zmienionego w związku z rozpoznaniem skargi o wznowienie postępowania (por. Kodeks cywilny. Komentarz red. prof. dr hab. Edward Gniewek, prof. dr hab. Piotr Machnikowski, wydawnictwo: C.H.Beck 2013).

W niniejszej sprawie pozwany zużył w całości środki uzyskane z odszkodowania, przy czym większość tych środków zużył na zakup dóbr materialnych i przeprowadzenie remontu swojego mieszkania oraz mieszkania syna, a zatem nadal pozostaje wzbogacony.

Ponadto Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 1971 roku, I CR 552/70, OSNP 1971/9/161 strona, która rozporządziła korzyścią majątkową, uzyskaną na podstawie prawomocnego wyroku, w czasie od daty uprawomocnienia się wyroku do chwili uzyskania wiadomości o jego zaskarżeniu rewizją nadzwyczajną, nie ponosi ujemnych następstw przewidzianych w art. 409 k.c. w razie uchylecia tego wyroku. Powinność liczenia się z obowiązkiem zwrotu powstaje dopiero z chwilą uzyskania wiadomości o zaskarżeniu prawomocnego wyroku rewizją nadzwyczajną. Od obowiązku zwrotu zwalnia jedynie zużycie na cele konsumpcyjne powodujące ustanie wzbogacenia oraz że chodzi tylko o takie zużycie, które miało miejsce w okresie, gdy pozwany nie musiał się liczyć z obowiązkiem zwrotu, tj. przed uzyskaniem wiadomości o wniesieniu kasacji.

Jak wynika z materiału dowodowego w sprawie pełnomocnik pozwanego uzyskał wiadomość o zaskarżeniu prawomocnego wyroku kasacją w dniu 26 maja 2010 roku. Od tego dnia zatem pozwany winien liczyć się z obowiązkiem zwrotu uzyskanej korzyści. Od dnia otrzymania odszkodowania do dnia doręczenia kasacji pozwany nie wydatkował żadnej kwoty na cele konsumpcyjne z otrzymanego od powoda odszkodowania.

Mając na uwadze powyższe rozważania i powołane w nich przepisy, Sąd Rejonowy orzekł, jak w punkcie 1 wyroku.

Powództwo podlegało oddaleniu w zakresie kwoty 2.286 złotych, albowiem ani w pozwie, ani w toku procesu powód nie wykazał zasadności zwrotu tej kwoty przez pozwanego. W potwierdzeniu wykonania transakcji przelewu kwoty odszkodowania na rzecz pozwanego oraz w wezwaniach do zapłaty kwota ta określona jest nazwą „koszty sądowe”. Powód w żaden sposób nie sprecyzował, jakich kosztów kwota ta dotyczy, a ograniczył się jedynie do jej wyszczególnienia. Przypomnieć należy, że zarządzeniem z dnia 5 kwietnia 2012 roku Sąd Rejonowy w Belchatowie zwrócił powodowi kwotę 5.184,17 zł tytułem nadpłaconych kosztów sądowych w sprawie IV P 60/09. Kwota ta obejmowała także nadpłacone koszty sądowe w sprawie z powództwa J. W..

Jeżeli powód zamierzał dochodzić wymienionej kwoty tytułem zwrotu uiszczonych na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego, wchodzących w skład kosztów procesu, to winien to roszczenie precyzyjnie określić. Powód

reprezentowany był bowiem przez profesjonalnego pełnomocnika, który powinien odróżniać koszty sądowe od kosztów procesu, ich charakter jest zdecydowanie odmienny. Nie jest zaś rolą sądu precyzowanie roszczenia za stronę, w szczególności, gdy jest ona reprezentowana przez profesjonalistę.

O odsetkach Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c., wyrażającego zasadę stosunkowego rozdzielania kosztów, mając na uwadze, że powód wygrał sprawę w 91%. Wysokość kosztów została ustalona na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją powód w punkcie „2” w części oddalającej powództwo co do kwoty 2.286 złotych oraz w punkcie „3” w części dotyczącej nieobciążenia pozwanego zwrotem na rzecz powoda kosztów procesu w kwocie 279,90 złotych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 162 złotych.

Skarżący zarzucił wyrokowi:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

- art. 405 k.c. w zw. z art. 410 k.c. oraz art. 300 k.p. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu przez Sąd I instancji, iż pomimo uzyskania przez pozwanego od powoda nienależnego świadczenia, pozwany nie ma obowiązku jego zwrotu na rzecz powoda w zakresie kwoty 2.286 złotych,

- art. 405 k.c. w zw. z art. 410 k.c. oraz art. 300 k.p. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu przez Sąd I instancji braku obowiązku po stronie pozwanego zwrotu na rzecz powoda nienależnie otrzymanego świadczenia w kwocie 2.286 złotych, co w konsekwencji czyni niemożliwym pełną realizację wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 30 listopada 2011 roku w sprawie V Pa 163/11, zapadłego wskutek wniesienia przez powoda skargi kasacyjnej od poprzedniego niekorzystnego dla niego wyroku tegoż Sądu z dnia 23 lutego 2010 roku w sprawie V Pa 184/09, co podważa zasadę prawa do egzekucji prawomocnych wyroków sądu oraz czyni czysto iluzoryczną konstytucyjnie zagwarantowaną zasadę prawa do sądu oraz zasadę zaskarżalności orzeczeń sądowych,

- art. 100 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w sprawie,

- art. 98 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie w sprawie;

2) naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, a w szczególności: art. 233 § 1 k.p.c., poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, polegające na braku rozważenia przez Sąd I instancji w sposób wszechstronny, racjonalny, zgodny z zasadami doświadczenia życiowego oraz logicznego rozumowania materiału dowodowego zebranego w sprawie i wyciągnięcie z niego błędnych oraz sprzecznych ze sobą wniosków, co w rezultacie doprowadziło Sąd do uznania, że pomimo otrzymania przez pozwanego od powoda nienależnego świadczenia przy jednoczesnym braku przesłanek wygaśnięcia obowiązku jego zwrotu, pozwany nie ma obowiązku zwrotu świadczenia na rzecz powoda co do kwoty 2.286 złotych.

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w oddalonej części co do kwoty 2.286 złotych oraz zasądzenie kosztów procesowych co do brakującej części w wysokości 279,90 złotych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 162 złotych, względnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bełchatowie oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania za II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył co następuje:

Apelacja jest zasadna i prowadzi do zmiany zaskarżonego wyroku.

W przedmiotowej sprawie poza sporem pozostaje, że wyrokiem z dnia 28 października 2009 roku, wydanym w sprawie IV P 60/09, Sąd Rejonowy w Belchatowie zasądził na rzecz J. W. od byłego pracodawcy – (...) S.A.(...) Kopalnia (...) odszkodowanie z tytułu pobierania zaniżonej emerytury w związku z nieprawidłową kwalifikacją wykonywanej pracy w kwocie 23.407,82 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 23 lutego 2009 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 1.386 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. wyrokiem z dnia 23 lutego 2010 roku, wydanym w sprawie V Pa 184/09, oddalił apelację pracodawcy od powyższego wyroku i zasądził na rzecz J. W. kwotę 900 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą.

W oparciu o powyższe wyroki były pracodawca pozwany dokonał w dniu 19 marca 2010 roku zapłaty na jego kwoty 40.334,30 złotych, obejmującej odszkodowanie za zaniżoną emeryturę w kwocie 33.407,82 złotych, odsetki w kwocie 4.640,48 złotych oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 2.286,00 złotych (1.386 + 900 złotych).

Niesporne jest także i to, że Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 4 maja 2011 roku w sprawie I PK 134/10 uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Tryb., który to wyrokiem z dnia 30 listopada 2011 roku zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Belchatowie z dnia 28 października 2009 roku w ten sposób, że zasądzoną na rzecz J. W. kwotę obniżył do kwoty 12.414,20 złotych, oddalił powództwo w pozostałej części i nie obciążył J. W. kosztami zastępstwa procesowego oraz nieuiszczonymi kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa za I instancję, a także kosztami procesu za postępowanie apelacyjne i kasacyjne.

W świetle powyższego Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że świadczenie wypłacone przez powoda na rzecz pozwanego ponad kwotę 12.414,20 złotych stało się świadczeniem nienależnym w myśl art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p., które pozwany jest zobowiązany zwrócić pracodawcy stosownie do treści art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. i art. 300 k.p. i argumentację przytoczoną na uzasadnienie powyższego stanowiska Sąd Okręgowy w całości akceptuje.

Nie można jednakże zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Rejonowego, iż obowiązkowi zwrotu nie podlega kwota 2.286 złotych, która została wypłacona J. W. tytułem zwrotu kosztów sądowych, albowiem powód nie sprecyzował, jakich kosztów kwota ta dotyczy, ograniczając się jedynie do jej wyszczególnienia.

Lektura akt wskazuje bowiem w sposób jednoznaczny, że przedmiotowa kwota 2.286 złotych obejmuje koszty zastępstwa procesowego za I i II instancję wypłacone J. W. w oparciu o wyroki Sądu Rejonowego z dnia 28 października 2009 roku w sprawie IV P 60/09 (1.386 złotych) oraz Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 23 lutego 2010 w sprawie V Pa 184/09 (900 złotych).

Skoro zatem obowiązkowi zwrotu jako nienależnie pobranego świadczenia podlegała kwota należności głównej i odsetek, to nie było podstaw do odmowy uznania, że zwrotowi temu winna podlegać także kwota zasądzona na rzecz pozwanego tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W związku z powyższym należało przyznać rację apelującemu, że Sąd Rejonowy naruszył przepisy art. 405 k.c. w zw. z art. 410 k.c. oraz art. 300 k.p. oddalając powództwo co do kwoty 2.286 złotych i na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzec jak w punkcie „1” sentencji.

Powyższa zmiana skutkowałą także koniecznością zmiany zaskarżonego wyroku w części dotyczącej kosztów procesu. Przy uwzględnieniu okoliczności, że powód wygrał w całości należało bowiem ustalić wysokość kosztów na podstawie art. 98 k.p.c., nie zaś jak to uczynił Sąd Rejonowy na podstawie art. 100 k.p.c.

Sąd Okręgowy nie obciążył pozwanego kosztami zastępstwa procesowego na podstawie art. 102 k.p.c. mając na uwadze jego obecną sytuację osobistą.